

Dr Dimitrije Rašović

Crnogorski Olimpijski Komitet

NOVE OLIMPIJSKE IGRE I NJIHOV UTICAJ NA SPORT U CRNOJ GORI

OLIMPIZAM

Olimpizam je sportski pokret koji ima utemeljenje u staroj Grčkoj. Prve olimpijske igre su organizovane u Olimpiji na Peloponezu, pa su po tome i dobile ime. Prve igre organizovane su 776.godine prije nove ere, a organizovane su, po dosadašnjm istraživanjima do 394.godine, takođe prije nove ere, kad ih je ukinuo rimski car Teodosije, a ukiđanje igara je jedan od vidova dokidanja helenskog duha. Igre u Olimpiji su bile smotra sportista iz svih grčkih država.

Igre pod istim imenom, obnovljene su pri kraju XIX vijeka.

NOVE OLIMPIJSKE IGRE

Nove olimpijske igre, koje su počele da se održavaju 1896. godine, vezane su za ime Pjera de Kubertena, francuskog filantropa. On je krajem 19.vijeka uspio da realizuje ideju o obnavljanju Antičkih olimpijskih igara. Ova ideja se začela kod mnogih humanista koji su, nadahnjujući se idejama o vaspitanju antičkih Grka, zapazili veliki značaj antičkih Olimpijskih igara za razvoj mladih ljudi. Zbog toga su u svoje obrazovne programe, širom Evrope, počeli na različite načine da ugrađuju igre koje su nazivali “Olimpijske igre”.

Ovo je imalo podstrek za ljude iz gradskih uprava pojedinih evropskih gradova koji su, takodje na različite načine, pokušavali da ove igre ožive na lokalnom nivou. Nešto veće igre su organizovali Grci u Atini. Te igre organizovali su u više navrata na Panatinejskom stadionu, a neposredan povod je bila proslava dana kada su se oslobodili od turskog ropstva.

Svi ovi pokušaji i naponi pojedinih entuzijasta, potpomognuti datim društvenim i ekonomskim odnosima koji su vladali u Evropi i Americi, doveli su do okupljanja istaknutih ličnosti iz svijeta državnika, ekonomije i sporta. Okupio ih je Pjer de Kuberten u Parizu 1894 god. Na tom skupu donijeta je odluka da se Prve nove Olimpijske igre održe u Grčkoj, u Atini 1896 godine. Od te godine pa do današnjeg dana ove igre, sa malim prekidima zbog svjetskih ratova, održavaju se na opštu radost sportista, ali i ekonomista. Jer imajući u vidu neka dešavanja oko dodjele organizacija pojedinih igara, ovaj trenutak se ne može preskočiti.

Od Prvih Igara, koje su održane u Grčkoj, u čast zemlje u kojoj su nastale ove igre, važi pravilo: VIŠE, BRŽE, SNAŽNIJE. i zaista, kada se pogledaju sportski rezultati koji se postižu vidi se da je ovo pravilo i dalje važeće.. Medjutim jedno drugo pravilo: VAŽNO JE UČESVOVATI, odavno je napušteno jer su politički i ekonomski uticaji učinili da je sportska pobjeda postala nešto najvažnije na Olimpijskim igrama. Zbog te pobjede sportisti su spremni da se, na žalost, potpuno žrtvuju. Ta žrtva podrazumijeva prema nekim anketama koje su obavljene sa učesnicima Olimpijskih igara, i svjesnu žrtvu svog

života. Slava, ali i sve veća materijalna primanja, dovode do, apsurdnih situacija u kojima ne postoje granice preko kojih ne treba ići. Ali veličanje sportista i njihovih sportskih rezultata, praćeno velikim materijalnim primanjima, koji ti sportisti na drugi način ne mogu da ostvare, omogućavaju da se i Olimpijske igre razvijaju u pravcu koji je potpuno suprotan od onih izvornih olimpijskih načela.

Nekada su na olimpijskim igrama mogli da učestvuju samo amateri – danas se to pitanje više ne postavlja. Nekada su sportisti bili prijatelji i jedni drugima pomagali danas teško da se to može reći. Nekada je doping bio nezamisliv – danas je uobičajena pojava. Nekada je bilo važno učestvovati da nas je važno pobijediti.

Međutim i pored ovakvih dešavanja, na Olimpijskim igrama, moramo da kažemo da su one sastavni dio savremenog sporta i, naravno, većeg broja savremenih civilizacija. Zbog toga ih treba posmatrati u tom kontekstu i kao refleks društvenih kretanja i zbivanja. Jer, i sport, a još više sportisti i svi oni koji su na bilo koji način vezani za sport, dio su određenih društvenih zbivanja i kretanja. Olimpijske igre su prilika, svake četvrte godine, da se sportisti iz različitih kultura okupe i pokažu koliko su se pripremili, ali i prilagodili, opštim kretanjima i zahtjevima: sportskim, ekonomskim, političkim.

Na Prvim Olimpijskim igrama učestvovalo je 200 sportista iz 14 zemalja. Svoje Takmičare poslali su : SAD, Velika Britanija, Francuska, Njemačka, Italija, Švedska, Austrija, Čile i Grčka. Igre su održane u periodu, 06-15. april 1896. godine, odnosno od 25 – 03. aprila 1896 godine po starom kalendaru. Na programu su bili sledeći sportovi: Atletika, Dizanje Tegova, Rvanje, Mačevanje, Gadjanje iz Vatrenog oružja, Biciklizam, Gimnastika, Plivanje, Tenis, Jedrenje, Kriket, Fudbal.

OLIMPIJSKA IDEJA

Olimpijska ideja o viteštvu i sportskim vrlinama, oslonjena na olimpijski duh antičke grčke kulture, dugo je sazrijevala. Evropski humanizam potpomognut idejom Francuske revolucije – o jedinstvu, bratstvu i slobodi, a uz sve izraženiju potrebu za novim ekonomskim prostorima podstakao ljude da maštaju o novoj školi i novom čovjeku.

Kao jedan od načina dolaženja do tog cilja vidjeli su u organizaciji sportskih nadmetanja po uzoru na antičke olimpijske igre.

Druga vrlo važna ideja, koja na veliku žalost nije zaživjela u civilizacijama 20 vijeka, a bila je u osnovi Antičkih olimpijskih ideja – da se u olimpijskoj godini prekidaju svi ratni sukobi i razaranja, ostala je samo ideja o kojoj se priča i mašta. Jer sve do sada održane olimpijske igre, uvijek su korištene u političke svrhe.

U Grčkoj je ideja o obnavljanju olimpijskih igara počela da se razvija još u vrijeme dok su bili pod Turskom okupacijom. A odmah po oslobođenju od Turaka, 1831. godine, potrudili su se i 1832. godine organizovali igre u čast kralja Otana. Takmičenje je održano na Panatinejskom stadionu u Atini zato što je Olimpija još bila u ruševinama.

Nakon toga su u više navrata organizovane slične igre: 1859, 1870, 1875 i 1889. godine. U toku održavanja poslednjih igara radilo se na otkopavanju drevne Olimpije.

Interesantno je napomenuti da su slični pokušaji zabjeleženi i u Engleskoj. Tako su u Vanloku, u Engleskoj, od 1849. godine počeli da se održavaju “ Olimpijski festivali”.

Na igrama koje su održane 1891. godine. bio je prisutan Pjer de Kuberte i o njima zapisao svoje utiske:

“Taj festival imao je sasvim osoben tok..... Najprije se obrazovala povorka.... Na njenom čelu jahao je na konju glasnik, ogrnut bogato izvezenim ogrtačem, s kapom od crvenog velura na glavi..... Iza njega išli su članovi organizacionog odbora, zvanične ličnosti i pjevačko društvo. Zatim su dolazila školska djeca, koja su pjevala svečane pjesme i bacala cvijeće iz svojih korpica. Na začelju povorke jahali su, razigravajući svoje konje, pripadnici sitnog zemloradničkog plemstva i učesnici u konjskim trkama.”

Ove igre, odnosno “Olimpijski festival” održavane su na jednom sportskom polju na kome su se nalazile dvije travanate staze-za nadmetanje u trčanju i konjičkim sportovima., zatim teniska igrališta, plivački bazen, staza za okretnete igre, tereni za kriket. Cijeli prostor je bio okružen drvoredima koji su sami takmičari tokom godina zasadili. Interesantno je napomenuti da su na ovim igrama dame dodjeljivale lovorove vijence pobjednicima. Pjer de Kuberten je ostavio podatke o školskim “Olimpijskim igrama” koje su se, skoro šezdeset godina, održavale u nižoj bogoslovskoj školi u Rondou jednom malom mjestu u blizini Grenobla. Pjer de Kuberten je 1890 godine upoznao dvojicu bivših učenika ove škole. To su bili general Fevrije i sveštenik Didon. Oni su kao učenici ove škole učestvovali na ovim igrama i osvojili lovorove vijence. Kasnije, otac Didon je prisustvovao Prvim Olimpijskim igrama koje su održane u Atini 1896 godine.

Motivisan idejom o obnavljanju Olimpijskih igara Pjer de Kuberten je počeo da putuje Evropom i da okuplja ljude koji su želeli da pomognu u njenoj realizaciji. Uz povoljne međunarodne odnose, ali i ekonomske prilike, 1894. godine. organizovan je Prvi kongres Međunarodnog olimpijskog komiteta. Održan je na Sorboni, u Parizu. Od 16-23. juna 1894 godine. Bilo je prisutno 2000 ljudi. Među njima je bilo 79 zvaničnih delegata iz 12 zemalja. Tada je donijeta odluka da se Prve olimpijske igre održe u Atini 1896. godine, a da svake sledeće organizuju nakon četiri godine. Za domaćina Drugih olimpijskih igara određen je Pariz.

Na ovom kongresu je izabran Međunarodni olimpijski komitet (MOK) koji je imao 10 članova. Za prvog presjednika izabran je grk Demetrius Vikelas, a za sekretara Pjer de Kuberten. Za blagajnika je izabran Kafo, iz Francuske, a za članove: Butovski Rusija,

Blak Švedska, Kaf Novi Zeland, Sloun SAD, Herbert Velika Britanija, Lord Amflind Engleska, Kameni Mađarska.

NOVE OLIMPIJSKE IGRE I SPORT U CRNOJ GORI

Glas o pripremi Olimpijskih igara u Atini prešao je preko balkanskih prostora. Crna Gora kao samostalna država sa prostora bivše Jugoslavije, kao i ostale države nijesu uzele učešće na prvim Olimpijskim igrama 1896 godine. Ipak, taj događaj nije prošao u potpunoj anonimnosti. O tome nam svjedoči najava u “ Luči “ književnom listu društva

“ Gorski vijenac” (izdavanom na Cetinju u periodu od 1895 -1900), godine. sveska IV iz juna 1895 godine. U tekstu se pored ostalog kaže : “ Entuzijazam čitavog grčkog svijeta je neopisiv. A uspjeh Olimpijskih igara osiguran je jer je predložena suma novca za tu svrhu od 100 do 150 hiljada franaka koja je nekoliko puta umnožavana.

Čitav se se svijet jako zainteresovao za u spjeh Olimpijskih igara. Mnogi vladari svjetski postadoše počasni predsjednici tih igara, da bi im se povećala važnost”.

Pitanje učešća Crne Gore na igrama nije moglo biti zaobiđeno: “ Dakle, Crna Gora koja spravom uživa svjetski glas za svoje junaštvo, Crna Gora koja je srodna Grčkoj po krvi, po vjeri, po naravi, po običajima, po klimatu, po temperamentu, po patriotizmu, po junaštvu. Bili bilo pravo da ostane neutralna u toj izvrednoj svečanosti, koja se s najvećim zanosom primaju i nude Amerikanci i cio ostali svijet ? Crna Gora nova Šparta – bili bilo pravo, da ne sudjeluje toj svečanosti koja će biti na zemlji stare Šparte? Nije li Fundina i Vučji Do za Crnu Goru što i Maratonsko polje i Plateja za Grčku? Nije li Crnogorski guslar, grčki Omir? Crnogorci – novi Špartanci – bili bilo pravo da se pokažu indiferentnim prema svečanosti potomaka starih Špartanaca? Ne doista”.

U tom smislu, predlaže se: “Svi ti uztajamni odnošaji odgovaraju da i Crna Gora treba po svaku način da sudjeluje Olimpijskim igrama. Zato bi trebalo na vrijeme da se stvori jedno malo društvo koje bi prištedjelo koju leptu za tu svrhu. Trebalo bi da se to društvo prijavi i upiše u program Olimpijskih igara, i tako Crna Gora, s jedne strane bi pokazala svijetu, ne samo u ratu već i u miru, da je srodna staroj Šparti”.

Što igre ipak nijesu prošle bez Crnogoraca zaslužan je Momčilo Tapavica rođen u Nadalju (1872-1949).

Pokušaji Crnogorskih sportista da se uključe u takmičenje na prvim Olimpijskim igrama iako je bio bezuspješan ostavio je traga i produbio veliku želju za dokazivanjem i odmjeravanjem snage i vještine. Postojala su zvanična (organizovana) takmičenjima, kao i nezvanična takmičenjima (tradicionalna) koja su se održavala nakon određenih skupova ili neke svetkovine.

Vjekovna borba Crnogoraca za slobodu iziskivala je da u svakom trenutku budu spremni da se stave na braniku svoje zemlje što je iziskivalo da budu mudri, jaki, zdtavi i vrlo okretni.

Rvanje (jakanje), bacanje kamena s ramena (s mjesta i zatkne), skakanje (s mjesta i zatkne), gadjanje iz oružja... bile su omiljene aktivnosti mladih Crnogoraca. Izuzetno uspješni takmičari su dugo pominjani i postajali popularne ličnosti u svom okruženju.

Gimnastika je jedna od prvih organizovanih sportskih grana koja se pojavila krajem XIX vijeka na Cetinju gdje se uvodi u Nastavni plan i program osnovnih škola. Podstreh za organizovanjem gimnastike u Crnoj Gori, jeste Sokljski gimnastički pokret koji se javio u Češkoj 1862. godine, a zatim se proširio na sve slovenske zemlje.

Prvi zvanični međunarodni gimnastički nastup Crna Gora je imala na Prvom Hrvatskom svesokolskom sletu u Zagrebu 1906 godine.

TENIS kao vrlo stara sportska grana prvi put se u Crnoj Gori pominje 1894. godine. Britanski časopis ”ARENA” pod naslovom Crnogorski knaz igra tenis, objavljuje graviru na kojoj Knjaževići sinovi knjaza Nikole, Danilo i Mirko igraju tenis na Cetinju.

Nova istraživanja razvoja teniskog sporta u Crnoj Gori vezana su za Momčila Tapavicu osvajača bronzane medalje na Prvim Olimpijskim Igrama koje su odžane 1896 godine u Atini. Na poziv Knjaza Nikole, Momčilo Tapavica 1904 godine. dolazi na Cetinje kao Knjazev savjetnik za građevinarstvo. Odmah nakon toga gradi se prvo tenisko igralište a već 1910. godine imamo 11 teniskoih terena. Prvi teniski klub formira se 1906

godine.

GOLF je Škotska igra. U Crnoj Gori se prvi put pominje 1906.godine. kad je osnovan 27. jula 1906. godine prvi golf klub na Cetinju. Glas Crnogorca br.27. 1906. godine objavio je tekst u kojem se između ostalog kaže:” Pod visokom zaštitom njenog Kralj. Visočanstva Prestolonašljednice Milice, u četvrtak u 4 i po časa poslije podne bilo je zvanično otvaranje Golf kluba....”

Period poslije Prvih Olimpijskih igara 1896. godine. pored navedenih sportskih disciplina vrlo značajnu prepoznatljivost imali su i ostali sportovi : Streljaštvo, Mačevanje, Konjički sport, Biciklizam, Fudbal, Klizanje, Koturanje (Skating), Skijanje.

Pored vjekovne težnje Crnogorskih sportista da se pojave na Olimpijskim igrama pod Nacionalnom zastavom, taj vjekovni san se ostvario nakon čekanja od 112 godina. Crna Gora će ove godine sa ostalim državama svijeta biti učesnik Olimpijskih igara u Pekingu 2008 godine.

LITERATURA

1. VAN. D. BENET. L. B. 1791. “ Sjatska istorija fizičkog vaspitanja
2. ŽIVANOVIĆ N. “ Sport- uzleti i padovi” Niš, 1992. godina.
3. JOVANOVIĆ N. “Spotr u Crnoj Gori do 1914 godine”. Sp. Savez Cetina 1994. godina.
4. IVAN HUJIĆ “ Tenis u Crnoj Gori 1894-1995 godina.
5. MARTINOVIĆ B. “100 godina tenisa u Crnoj Gori” Kulturnu prosvjetna zajednica i TSCG 1999 godina.
6. VUKOVIĆ R. “ Istorija olimpijskih igara” Logos, Totovo selo. 2000. godina.
7. VUKOVIĆ R. “ Preteč organizatori, gosti i takmičari na olimpijskim igrama” 1896. godine. Noni Sad, 2000. godina.
8. RAŠOVIĆ D. “ Komparativna analiza morfoloških karakteristika, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti učenika i tenisera” Niš 2003. godina.
9. RAŠOVIĆ D. “ Značaj razvoja tenisa u Crnoj Gori, u poslednjih 10 godina za razvoj fizičkog vaspitanja. Vtnjačka Banja 2004 god.
10. RAŠOVIĆ D. “ Značaj prve medelje Momčila Tapavice, za razvoj teniskog sporta u Crnoj Gori. Kotor 2005.
11. RAŠOVIĆ D. “ Početak igranja tenisa kao podstrek razvoja sporta u Crnoj Gori. Kotor.2006. godine.
12. RAŠOVIĆ D.” Tenis u Crnoj Gori sposebnim osvrtom na metodologiju rada na teniskom zidu”. Bijela 2007 godina.
13. RAŠOVIĆ D. “ Medalja Momčila Tapavice osvojena na prvim olimpijskim igrama i njen značaj za razvoj tenisa u Crnoj Gori.
14. MADIĆ B. “ Optimalizacija i intenzifikacija u funkciji osavremenjavanja nastave fizičkog vaspitanja, Ohrid. 1989. godine.

SUMMARY

NEW OLYMPIC GAMES AND THEIR MEANINGS FOR SPORT
IN MONTENEGRO

New olimpic games started 1896. god. they are connected with name Pjera De Kubertena, the france flantrop.

He is on the end of flantrop. He is on the end of 19 centry, realised the idea of playing again Antic olimpycs games. This idea had begin started at alot of human people, who see that this about learning antic Greece have big meaning for olimpyc games. Be-couse of that, they used learning program, across all Europe, on the diferent wayto made games, wich name was „OLIMPYC GAMES“. In Montenegro was not only idea, they was iniciation that Montenegro played on the first Olimpyc games 1896. in Atina.

The key of new olimpyc games, history, sport.

“Arena”, 4. april 2008.

V INTERNACIONALNI KONGRES CRNOGORSKE SPORTSKE AKADEMIJE

Nauka ima riječ

BIJELA- Vrhunski rezultati podrazumijevaju i vrhunsku pripremu sportista, a 21. vijek u koji smo zakoračili sve više zahtijeva da se nauka uključi u rad sportista i sportskih ekipa kako bi se postigli još bolji rezultati, odnosno postavili novi rekordi. To je i osnovni moto Petog internacionalnog Kongresa Crnogorske sportske akademije koji je juče počeo sa radom u hotelu “Delfin” u Bijeloj. Ovom naučnom skupu, koji se održava pod naslovom “Sport u 21. vijeku” prisustvuje preko 150 naučnih radnika iz Crne Gore i zemalja u okruženju, ali i iz nekoliko evropskih zemalja, prije svega Rusije. U toku rada ove naučne sesije, koja će trajati tri dana, biće izloženo preko 200 naučnih radova iz svih oblasti sporta, a sve to će po završenom Kongresu biti ukoričeno na preko hiljadu stranica specijalizovanog časopisa “Sport mont”.

Kongres je otvorio i učesnike pozdravio **Dušan Simonović**, predsjednik Crnogorskog olimpijskog komiteta koji je naglasio da je Crna Gora sve više prepoznatljiva po izvanrednim rezultatima njenih sportista, ali i po naučnim skupovima.

Podatak da se u Bijeloj okupio toliki broj naučnih radnika, sam po sebi govori o kvalitetu ovog Kongresa i unapređenju sporta-istakao je Simonović. Ovo je peti put da se u organizaciji Crnogorske sportske akademije organizuju ovakvi skupovi u Crnoj Gori, što je i najbolji znak da je naša zemlja posta-

Detalji sa jučerašnjeg kongresa Crnogorske sportske akademije u Bijeloj

la značajna destinacija kada je upitanju primjena nauke u jednoj izuzetno važnoj društvenoj djelatnosti kao što je sport. Mi smo u Crnogorskom olimpijskom komitetu prepoznali te vrijednosti i zbog toga sa Crnogorskom sportskom akademijom imamo izuzetno dobru saradnju koja će ubuduće biti još čvršća i sadržajnija. Koristim ovaj skup da upoznam ugledne goste sa činjenicom da će Crna Gora, po prvi put u svojoj istoriji samostalno nastupiti na Olimpijskim igrama i to sa dvadesetak sportista, što je mnogo više od stotina drugih zemalja.

Prije početka saopštavanja naučnih radova **Duško Bjelica**, predsjednik Crnogorske sportske akademije je u ime ove asocijacije uručio plakete insti-

tucijama i pojedincima za pomoć u organizaciji međunarodnih naučnih skupova, a posebno priznanje uručeno je **Petru Porobiću**, vrhunskom stručnjaku za vaterpolo, kao i Karate klubu “Budućnost” za ostvarene rezultate u sportu.

Na jučerašnjoj plenarnoj sjednici naučne radove saopštili su **Pavel Opavski**, **Duško Bjelica**, **Midhad Melčić** i **Izet Rađo**, profesori sa Fakulteta za sport i tjelesni odgoj iz Sarajeva, kao i **Milorad K. Banjanin**, sa Fakulteta tehničkih nauka Univerziteta u Novom Sadu i **Spasoje Bjelica** sa Visoke škole sa uslužni biznis iz Istočnog Sarajeva.

Kongres se nastavlja danas saopštavanjem radova u četiri sesije, a biće završen sutra. **D. PEROVIC**